

NEMKÖNYV

olvasni
vagy
nem
olvasni?

Ez nem kérdés!

Kedves Olvasó!

A megbotránkoztató címlap, és ezen bevezető szöveg után olvashatók az agymenéseim. Jó szórakozást hozzá. (nagyon ne szidjanak, nekem is volt édesanyám!)

A kert

Ültem a teraszon, reggeliztem – a szokásos teámat szürcsölgetve. Mosolyognak mögöttem e „teaszertartásom” miatt. Úgymond háklis vagyok: teakeveréket csinállok magamnak, csak teafüzből, nem használok filteres teát. Igen! Az embernek a kora előrehaladtával kialakulnak a rigolyái. Szóval ültem a teraszon és néztem a kertet. Egy kis kert – a fiamat látogattam meg Kínába és egy onnét származó érzés megvalósítása.

Mindig mosolyogtam magamban a Feng Shui hallatán, mígnem talán halvány sugarakban, de engem is megérintett ez az érzés. Teázás közben a szemeim vizslatják a kertet, észrevéve minden kis változást, hiszen évek óta ezt teszem reggelente. Az utolsó kortyokat gyorsabban iszom ki, mert már indulnék locsolni. Nem tudom, megfigyelték-e már, hogy a locsolás mily csodákat tesz? Locsolgatok. A távolabbi növényeket kicsit erősebb, a közelebbieket egészen permetszerű vízszugárral. Visszaülök. Kitöltöm a következő csésze teámat, és jóleső érzéssel most már az egész kertet nézem. Mintha megtisztítottam volna a szemüvegem – az eddig is pompázó színekben tobzódó kert felébredt. Mélyebbé váltak a színei. Minden csupa szín. Most nyílik az egyik csodám. Nem tudom a nevét. Nem a neve hozta őt a kertembe. Egy kőlámpást csináltam, amihez egy érdekes követ kaptam egy barátomtól. A kő apró kis gödrei egyikéből egy vékony kis növény nőtt ki. Gondoltam, ha így megtelepedett ezen a sanyarú helyen, hadd éljen tovább. Vigyáztam rá, nehogy letörjön. Nőtt, növegetett; a rút kiskacsából gyönyörűvé lett. Évek múltán már három tő virág díszel, s míg virágzik, nap mint nap megcsodálom. Persze mint minden általam szépnek tartott dolgot, ezt is lefotózom. Először csak elgondolom, hogy le kéne fotózni... – aztán elmarad, mert egyrészt lusta vagyok bemenni a gépért és az állványért, másrészt elgondolkodom rajta, hogyan is tudnám úgy megörökíteni, hogy megfogjam a virág szépségét. Nem kerget a tatár. A másnap, a harmadnap is így telik el, mígnem sürgetővé válik, hogy megcsináljam a képet. Nem tudom miért, a virágok ugyanúgy pompáznak, bár már kinyílt pár bimbó és további bimbók is láthatóak, de valamiért már nem halogatom tovább. Tudom, hogyan fogom csinálni. Mitől tudom most? Mi tette szükségessé, hogy most csináljam meg és ne halogassam tovább? Nem tudom. Talán az, hogy látok pár szirmot leesve. Talán az elmúlás látványát sejtetik meg velem ezek a szirmok? Az ismert verssor türemlik a fejembe: „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok...”, de szerencsére még csak tavasz van. Katt-katt. Így-úgy előlről, oldalról, hátulról. Egyik, majd a másik virág. Bimbók. Változatlanul gyönyörködöm bennük, csak most a fényképezőgép keresőjén keresztül. Pár éve a gyerekeimtől kapott makro objektív van feltéve a gépemre, ami sejtelmesen elmossa a virág háttérét, csak annak szépségére lehet koncentrálni. Előjönnek a messziről fehérnek látszó virág szirmainak rejtélyes színei, a csodás színátmenetek. Úgy fél óra múltán visszaülök a teraszra. Tovább csodálom a virágot, most már messzebről. Sokat vitáztam már fotóművész ismerőseimmel a színek jelentőségéről. Igazán igényes és bámulatos képeket készítenek fekete-fehér fotókkal, de nekem hiányérzetem van, ha nincsenek színek. Újra és újra nézem a kertet, a locsolás utáni színváltozást. Nem lehet betelni vele. Számtalan gondolat és hasonlat fogalmazódik meg a fejemben, de lebeszélem magam arról, hogy leírjam. Ha megtenném, banálissá válna. Apró kis belső titok képződik belőlük, ami elillan, és csak másnap reggel idéződik fel ismét, amint újra átélem a színek locsolás utáni átalakulását.

Persze a másnap reggel már nem ugyanaz! – tiltakozom magamban. Ránézek egy friss szerzeményemre: egy csodás kő. Igen, kő! Ez is a Feng Shui része. Számomra továbbra is érthetetlen része, de működik. Hiába a gyönyörű virág, ha nem része egy nagyobb dolognak. Pár éve járok el egy barátommal „kövezni”. Mind a mai napig élmény számomra, hogy mint egy lexikon, olyan az agya, ha kövekről és kristályokról van szó. Minden egyes alkalom ajándék számomra, amikor elmehetek vele „kövezni”. A kertem virágágyásai érdekes kövekkel vannak körberakva. Majdnem azt írtam, körbekerítve, de az agyam azonnal tiltakozott. Sajnos vannak határai a kertemnek, de a virágaim ágyásai csak körbe vannak rakva. Egy különösen szép darab áll a terasz szélén. Legújabb szerzeményemként még nem nyerte el a végleges helyét, most csupán gyönyörködöm ebben is, mint a virágokban. Egy mesés nagy, sugaras kalcit tömb. Nem csak nagy, nehéz is volt, erről a barátom biztos nem szeretne mesélni. De ha egy kőbányába megy az ember fia, hát nincs mit tenni, nagyon nehéz lemondani egy-egy darab megszerzéséről. Sugaras kalcit, virág. A kép így teljes. Az egyik a tavaszt, a másik a kortalanságot, az évezredek sugallja. A kalcit tömb mellett római cserépmaradványok vannak, mellettük egy csuporban régi cserépedény-maradványok, megkövült csigák és kagylófosziliák. Aztán ismét csak virágok. Kert. Közepén egy kis tó, „csak” a tavirózsa kedvéért. Egy kis sziklakertről csobog le a víz, hogy oxigénnel telítődjön a halaimnak. Hallom és látom, amint viháncolnak, várják az eledelüket. A tavirózsalevelek elérték már a vízfelszínt és kezdenek szétterülni rajta. Pár nap és jönnek majd a bimbók is, hogy reggelenként kinyíljanak. Kaját viszek a halaknak. A vízparti köre kiült a békám. Három éve a „köves” barátom hozta. Eszter unokámnak mutattam, hogy hogyan zárja össze a kezét, majd az én összezárt kezemből átengedtem a kis békát az ő kezébe úgy, hogy nem láthatta, mi került hozzá. Mondtam neki, most vigye oda a tóhoz és eressze bele azt, ami a kezében van. Kiengedte és csodálkozva mondta: Papa, ez egy kis béka volt. Ez mindig felötlik bennem, amikor meglátom a békát. A legképtelenebb helyekre tud telepedni. Élvezem nézni, amikor odaül a csobogó alsó kövére, folyik rá a víz, egyszer csak elrugaszkodik, hogy elkapjon egy előtte szálló valamit, végül a vízbe csobban vele. A visszautamon a terasz felé egy kákicsot látok kinőni a kövek közül. Kihúzom. Nem mintha valamiért nem tetszene, inkább megelőzendő az elszaporodását. A virágágyásból kiáll egy csodás kőoszlop. Egy rokkant kőgolyó nyugszik a tetején. Vannak napok, mikor szükségét érzem, hogy gyalog menjek munkába. Egy ilyen napon, lakatlan, drótkerítésű ház udvarán, a szemétre dobva láttam meg. Valamivel több mint egy méter magas kőoszlop, bámulatos mintás szélekkel. Hónapokig szemeztem vele. Bevallom még az ellopása is megfordult az fejemben, persze nem komolyan. Végül a szomszédától megtudtam a tulajdonos nevét, és sikerült megszereznem az általa kidobásra ítélt követ. Mára már a kertem díszé egy hatalmas páfrány szomszédságában. Minden kertben lakó kőnek története van. Van egy kis barlangkövem is, a tetején egy kőgolyóval, amit egy kamionos ismerősömtől kaptam, miután fény derült beteges kőgyűjtési szenvedélyemre. Ő még Iránból hozta aktív kamionos korában, de neki csak szemét volt a garázsában. Kő – virág, kő – virág. Nem tudnám elképzelni az egyiket a másik nélkül. Réka unokámmal lemegyünk a Dunára, „érdekes” köveket gyűjteni. Papa, ez elég érdekes? – kérdezte az elején. Ma már gyakorlott kőkereső. Csak bevillant: egy barátom készített egy digirámát „Tanulj meg látni” címmel. Igen, miért is gondoljuk, hogy ezt nem kell megtanulni? Mindeközben ülök a teraszon, előttem a köveim és a kert. Mit előttem? – mellettem az asztalon is kövek. Feleségem bosszúságára szép lassan az asztalt is elfoglalták a köveim.

Vannak itt apró gipsz- és kalcitkristályok egy szép régi rézkehelyben. Apró kis nummulitok (Szent László fillérek), apró megkövesedett kagylók és csigák. Megkövesedett fa egy szép példánya, amit majd meg akarok csiszolni és polírozni. A tekintetemet csak kicsit elfordítva: a kert. Nézem a kertet, és már nem kell ránézniem a kövekre, gondolatomban megjelennek. Mint egy digirámában az egymásra vetített képek. Virág, kő. Erősítve egymás szépségét, persze a tóval megtetézve. Mert – fut át rajtam a gondolat – ezek a virágok, ezek a kövek mennyivel szegényebbek lennének a víz nélkül. Mintha eddig elfeledkeztem volna a vízről... – pedig nem! Ott van. Olyan szervesen jelen van, hogy külön nem is gondol rá az ember. Nézek ki a fejemből, és természetesen ott van. Csak a látószögemet emelem kissé, ott az ég is. Hol így, hol úgy. Amikor csak szürkeség van, észre sem veszem. Minthogy kora reggel kimegyek, ha tiszta az ég, látom a csillagokat. Látom elhalványulni őket. Jön a napfelkelte. Ha nincsenek felhők, simán világosodik ki az ég, oda sem figyel az ember. Olyankor csak a virágok vannak, a kövek, a víz a csobogásával, és persze a madárcsicsergés. Ha akadnak felhők, akkor a kert és a kövek bámulásától egy-egy pillanatra elvonja a figyelmet a felhők bodrossága és a fények játéka. A madárcsicsergés hajnaltájt az ember lelkének vigasztalója. A madáretető a kert közepén – egy kivágott fa törzsén – egy kis kínai pavilon. Az asztalos fiam munkája, tőle kapott ajándék. Kiteljesíti a kert hangulatát. Bevallom, még nyáron is teszünk bele madáreleséget. Télen órákig tudom nézni, ahogy megszállják a madarak. Merthogy télen is korán kelek, és a teraszon teázom. Akkor a virágok helyett a madarakat és a havat nézem. Amikor pár centire leszáll a kismadár hihetetlen vékony pálcika lábain, és nekilát a neki kiöntött kölesnek, az valami bámulatos. Az unokák versenyezve számolják a madáretetőbe szálló madarakat – mindez felötlik pillanatokra a fejemben, mikor éppen a virágok és kövek bámulása közben egy madár száll le a közelembé. Gondolataimat ellepik a jó érzések. Egyszer egy fotós barátommal lessátorban kuporogtunk órák óta, mire kijött egy csodálatos tizenégyes szarvas, megállt a sátólól nem messze és ránk nézett. Barátom halkán mormogta: Most fordulj egy kicsit jobbra! – A szarvas, mintha csak hallaná és értené, jobbra fordul. Kicsit emeld meg a fejed! – a szarvas felemeli a fejét.

Én már kínlódtam, hogy fel ne röhögjek hangosan. Miután a szarvas végigpózolta a dolgokat és lassan elsétált, nevetve megkérdeztem:

Van még egyéb kívánságod? – Hát az lett volna az igazi – mondta nagy komolyan –, hogy leül egy háromlábú székre és rágyújt egy szivarra. Ezen mondása, már szállóige lett.

Egy reggel azon meditáltam, hogy milyen jó lenne, ha csinálnék egy szép kis odút, amit feltennék a diófára, és beleköltözne egy mókus. Pár napra rá a kertet övező tuják közül kijön egy mókus, végigszaladja a kertet, bejön a teraszra – meg sem mozdulok, nehogy elijesszem –, végignézi a kertet, az udvart és átmegy a szomszéd körtefájára, végül eltűnik. Már csak a háromlábú szék és a szivar... – gondoltam mosolyogva magamban.

Ez a kert. A békességével, a köveivel, a tóval, a sziklakerttel, az ismert és ismeretlen virágaival, növényeivel, madaraival, a mókussal... – hirtelenjében ezek jutottak az eszembe. És persze a teáskészletemmel. Mert ez is hozzá tartozik már a kerthez. A réges-régen készített fa tálca, rajta az én csodás teáskészletemmel és egy fél citrommal. Ezt a készletet meglátni és megszeretni egy pillanat műve volt. Egy kínai porcelánkészlet, a csésze négy kis visszahajló lábbal, füllel és egy beleillő felső rész, rajta szintén fül, tetején a kannafedél, benne egy porcelán teafütartóval. A csésze mintha a Szépség és Szörnyeteg című rajzfilmből lépett volna ki, nap mint nap használva, kiszürcsölve belőle a két szem jázmingolyó, kis kupacnyi indiai

feketetea-fű és egy kicsivel nagyobb kupac kínai zöldtea-fűből pár csepp citromlével ízesített teát. Ez az etalon, minden más ehhez viszonyított. Van ennél jobb, rosszabb, de ez az, aminek az ízére vágyom a munkaidőm vége felé, az ebédem, a vacsorám után, és egyáltalán, ha a teára gondolok. Persze ezt is lehet fokozni.

Van egy tejtermelő, aki folyamatosan fejlődik. Először csak tejet árult, aztán tejfölt, kefirt, túrót, és ma már sajtot is. Próbálták már? Finom forró tea és nagyon vékonyra szeletelt – általam Gabi-sajtnak nevezett – sajt. A gyönyörök fokozására az öregsajt, ami lehet féléves, egyéves, legutóbb egy fél tömb kétéves Gabi-sajtot kaptam tőle. Hollandiában élő unokatestvéremmel, aki tavasztól őszig itt él, éppen a tejboltban futottam össze. Éppen volt egyéves Gabi-sajt. Mondom neki: – Vigyél sajtot, mert most van nagyon finom! – Ne viccelj! – mondta szemrehányóan –, épp most jöttünk haza, a kocsink meg van pakolva finom holland sajttal. Nevetve mondtam neki: – Te képes vagy .... holland sajtot enni, amikor itt a világ legfinomabb Gabi-sajtja? Másnap bejött és hozott egy szép darab holland sajtot. Este éppen nálunk volt a tizenhét éves Ádám unokám. Kérdezem tőle, megkóstoljuk-e a holland sajtot? – Tibi bácsi hozta Hollandiából. Megkóstoltuk. – Papa, ez tényleg finom! – Vágtam a féléves Gabi-sajtból is egy-egy szeletet. Megkóstoltuk. – Papa, ez még finomabb! Volt még egy kicsi egyéves Gabi-sajtom, levágtam két vékony szelet, öntöttem hozzá egy kicsinyke korty vörösbort. – Papa, ez veri az összes többit! – Az ember lehet bölcs fiatal kora ellenére is. Unokatesóm: – Gratulálok, hogy az unokád így ért a sajtokhoz. – Nem ért hozzá, ahogy én sem, de a jobbat meg tudja különböztetni a jótól. Na már most, ez a sajt a finom teának is jó barátja ott kint a teraszon, miközben a köveket, a növényeket és a vizet nézegetem. Az ízorgia meg elősegíti ezeket a gondolatokat. Már ez is hozzátartozik a kerthez. A kertezéshez. Valami olyan érzés fog el, hogy itt minden megvan, ami számít. Gyöngyösi barátom hívott, látogassam meg Gyöngyösön. Kérdeztem tőle: – Van Duna Gyöngyösön? – Nincs – válaszolta. – Van Bazilika Gyöngyösön? – Nincs. – Van vár Gyöngyösön? Mária Valéria híd, sziget, képtár? – Nincs – jött a válasz minden kérdésre.

– Akkor meg minek is menjek én Gyöngyösre? – cukkoltam őt. Valami ilyen a kertem is. Amire a lelkem vágyik, az itt mind megvan. Kicsi – állapította meg egy barátom. – Hasaljál le! Nézz be a páfrányok közé és képzelj el, hogy egy sötét erdő mélyén vagy, és csupán akkora vagy, mint egy hangya! Látod, mily nagy dzsungel van itt hatalmas tengerrel? – mutattam a tavamra. Kicsit furcsán nézett rám, de már megszoktam.

Van a teraszon egy hintaágy. Amikor végeztem a teámmal, sajtommal, pirítósommal és a nézelődéssel, befekszem a hintaágyon lévő hálósákba, a fejemre húzom azt, ami kicsit lehalkítja a csobogót és a madárfüttyöt. És mosolygok. Mosolygok azért, mert jól érzem magam. Mosolygok azért, mert hálát adok a sorsnak, hogy megtehetem. Mosolygok azon, hogy mit gondolnának az emberek, ha látnának a fejemre húzott hálósák alatt mosolyogni.

És egyáltalán, miért is ne mosolyognék?

U.i.: Kiegészült a kertem egy csodás kőasztallal. A köves barátommal egy Duna-parti sétát tettünk, amikor egy szép, hetven centi körüli, szabálytalan oldalú süttői piros mészkő kőoszlopra leltem. A vállamon cipeltem a kocsiiig. A következő napon elültettem, mert annyira adott volt a hely, ahová leáshattam. Gondoltam, csináljak rá egy kőlámpást, de a lehetőségek másképp adódtak. Találtam egy gyönyörű, mintegy öt-hat centi vastag, szintén

süttöi piros mézskő asztallapot. Összeraktam őket. Másnap reggel ültem a székembe és gyönyörködtem az asztalomban. Rajta egy vörösréz kaspó, benne virág. És csak gyönyörködöm ... és csak gyönyörködöm. ...

A fecske

Itt ülök a kertemben és nézem, ahogy a fecskék hihetetlen repüléssel a kis tóból csőrükkel vizet vesznek fel röptükben. Egy cikázás az egész, és már repülnek is fel a magasba. .... – elöntenek az emlékek.

FECSKE! Ez az a szó, amivel talán legtöbbet játszottam életem során. Gyerekkorom vicce volt, hogy hány lába van a kecskének? A válasz után, hogy négy, máris visszakérdeztünk: a fecskének? És nagy röhögések közepette folytattuk, míg meg nem untuk. Aztán korom előrehaladtával elmaradt ez a hülyéskedés, de csak addig, míg az unokákkal nem játszhattam újra ezt az elhallós játékot.

Gyerekkorom nagy élményei közé tartozik a NAGYPAPÁM. Igen, csupa nagybetűvel. Magas, szikár ember volt. Huszár az első világháborúban, ahol egy „dundun” (robbanó) golyóval ellőtték a bal karját, amit váll alatt kicsivel le kellett vágni az életben maradásért. Mindig egy kék melles kötény volt rajta. Ült kint a padon és kukoricát morzsolt az állatoknak. Nagyon sokszor ültünk mellette unokák, és huszártörténeteket meséltünk vele, ha nem éppen a lovas kocsin ültünk, és hajtottuk a képzeletünkben a kocsi elé befogott lovat. A ló szerencsére az istállóban pihent. Ezzel a lóval végezte Nagypapa a földekkel kapcsolatos munkákat. Talán akkor láttam először felnőtt embert sírni, amikor a téészesítéskor elvitték a lovát. Nem a földek miatt sírt, amit szintén elvettek tőle, hanem a ló miatt. Vele sírtunk. Nem tudtuk még a dolgok lényegét, csak azt láttuk, hogy elvezetik a lovat, és a nagypapa sír. Elvették egy volt huszártól a dédelgetett lovát. Hetekig nem ment be az istállóba, ahol csak a fecskék maradtak – négy fecskefészek. Egyik unokatestvérem karóval levett közülük egyet, mert azt hitte üres, pedig nem volt az. Apró kis porontyok laktak már benne. Nagypapa nem kiabált, csak szomorú volt. Majdnem annyira, mint mikor elvitték a lovát. Csak ült a padon, és szomorúan magyarázta, hogy a fecskék milyen sok legyet és szúnyogot szednek össze, s hogy a csőrükben összegyűjtött sárral építenek fészket maguknak. Nagyon sokszor kell megtenniük az utat egy sárpocsolyától a fészküig, mert a kis csőrükkel alkalmanként csak kevés sarat tudnak elhozni. Elmondta, milyen sok bogarat kell összeszedniük ahhoz, hogy a fészeklakó kis csöppségek saját szárnyukra nem kelnek. Akkor hallottuk először, hogy a fecskék az ős közeledtével délre mennek. Nagyon hosszú útjuk van, és ha nem elég erősek, elpusztulnak útközben. Nagypapa mesélte el, hogy átrepülik a tengert és közben, ha hajót látnak, leszállnak rá megpihenni. Ő mesélte el azt is, hogy a hajósok nem bántják a madarakat, mert tudják, hogy milyen hasznosak. Mondta, hogy figyeljük meg, milyen csodálatosan repülnek.

Itt lakom, ahol a Nagypapám kertje volt. Megvan még az istálló, bár most kamra. De megvannak a fecskefészkek! Megvan mind a három, de csak kettőt laknak a fecskék.

Most „Itt ülök a kertemben és nézem, ahogy a fecskék hihetetlen repüléssel a kis tóból csőrükkel vizet vesznek fel röptükben. Egy cikázás az egész, és már repülnek is fel a magasba. .... – elöntenek az emlékek.”

A Híd

Nem elírás. Direkt így, nagy H-val. Nekem, esztergominak igazából csupa NAGY betűvel kellene írnom. Már eltelt egy hét, lassan csillapodik a résztvevőkön eluralkodott eufóriás hangulat. Tizenöt éve voltam "túl". Gyerekkoromban az első hídelem végéig lehetett bemenni, most különös érzés volt elmenni az első pilléren túlra. Utálok várakozni, most azonban felfokozott várakozással álltam több mint két órát a hídatvatáskor. Egyszerűen elröpült az idő. Vadidegen emberek beszélgették el az időt egymással. Elvonultak az illusztris vendégek és elkezdődött a Fiesta. Mindenkinek köszönet, aki bármilyen mértékben hozzájárult a Híd elkészültéhez, de nekem a Híd valódi használatbavétele okozta a legnagyobb boldogságot. Öröm volt látni, ahogy az emberek használni kezdték a Hidat. Ki lassan, szinte ízlelgetve minden lépést, ki sietve, hogy az elsők között érjen a túlsó partra.

- Kérhetek egy pecsétet? – kérem a magyar határőrt.

- Hát persze – válaszol mosolyogva –, hová kéri?

- Teljesen mindegy, vadonatúj az útlevelem, erre az alkalomra csináltattam.

- Akkor a tizenegyedik oldalra ütöm – mondja továbbra is mosolyogva.

- Kérhetek bele egy pecsétet? – kérem a szlovák határőrtől is.

- Nagyon szívesen! – üti máris az útlevelembé a pecsétet.

Továbbmegyünk, keresünk egy postát, emlékbélyegeztetni szeretnék, de nem tudom hol a posta. Útelágazás, két csendőr beszélget egymással szlovákul.

- Jó napot kívánok! Tudna nekem segíteni? A postát keresem.

- Hogyne, ott, annál a parkoló kék kocsinál – mutat készségesen egy távoli kocsit felé.

- Nagyon köszönöm! – indulok el.

- Nagyon szívesen! – válaszol mosolyogva. A postán udvariasan eligazítanak, hogy menjek vissza ide és ide. Megyünk. Lent a téren három szlovákul beszélő biztonsági őrt szólítok meg, hogy tudnának-e segíteni. Nagyon udvarias, készséges segítség. Megtaláltuk utunk célját. Vissza Esztergomba. Egy apuka fa kiskocsiban ülő két csemetéjét húzza. Fotó. Pár méter és egy öltönyös ember négykézláb, háttal araszol Esztergom felé. Kezei nejlonszatyorral betekerve, ballag. Nem részeg, csak fogadott a barátaival, hogy a Híd nem fog felépülni; ha mégis, akkor ő négykézláb, háttal fog átmenni rajta. Veszített és most örömmel teljesíti a fogadalmát. Fotó. Öt méterre tőle a forgatagban önfeledten csókolódzó fiatal pár. Fotó. Tíz méter, kislány görkorsolyázik Párkány felé. Fotó. Mögötte egy csodás nagy motor halad türelmesen, vezetője arcán széles mosoly. Fotó. Elég lesz a filmed? – kérdezi a barátom mosolyogva. Nem tudom megállni, hogy ne kattintgassam a masinát. Az emberek örömét látni hatalmas élmény. Este újra átmegyünk Párkányba – családosan. Fiam kérésére bemegyünk egy élelmiszerboltba, vaníliás karikát és sűrített tejet szeretnénk venni, de nem váltottunk be koronát.

- „Semmi gond, elfogadjuk a forintot!” Ma mindenki emelkedett hangulatban van. Este a sátrak telve vannak esztergomiakkal. Kolbász, sör, vigalom. A párkányiak Esztergomban korzóznak. Kint ülnek a kávéház teraszán – nem kell az utolsó komphoz rohanniuk. Csodálatos látni az emberek arcán azt az örömet, ahogy élvezik a kötetlenséget.

Bevallom, többször átmentem azóta Párkányba. Nagyot mosolygok a vámosok azon kérdésén, hogy "Mi az utazás célja?" Boldogan mondom: „Csak korzóznak egyet.” Lehet, hogy azt hiszik, buggyant vagyok. A családban már közkeletű kifejezés lett a korzózás. Kisunokám kérdezte a minap az apjától: „Apa nem fáj a lábad?” A nemleges válasz után: „Akkor megyünk Párkányba korzózni?” – Igen, ezt adta nekünk a Híd. Egy új, eddig nem ismert örömet.

Az őseim, akik 1980 előtt születtek, azt hiszik, valódi hősök!

Azzal jönnek, hogy nekik az autóban nem volt biztonsági ülésük! Ja persze, minek is lett volna, amikor negyedóránként találkozott két kocsi egymással! Olyan lassan mentek, hogy a csiga megelőzte őket. A gyerekágyról azért rágták le a festéket, hogy kábszerezzenek. A Technokol Rapidot nylonzacskóba nyomkodták és szipuzták, hogy lázadozzanak a rendszer ellen. A gyógyszeres flakonokba csak C-vitamint tettek meg placebót, és ennek örültek, és meg is gyógyultak tőle! Ha az ajtót nem csuktuk be, nem rinyáltak velünk, hogy zárjuk be, mert megfázunk. Ha elmentek biciklizni, nem kellett nekik hokifelszerelést ölteni, merthogy – Jaj fiacskám, ha elesel, megütöd magadat! Őket simán elengedték bicajozni mindenféle járgánnyal, nekünk csak olyan bringára szabad ülnünk, aminek tárcsaféke van, nehogy ne tudjál megállni. Ha szomszédok voltak, a tenyerükbe csurgatott csapvizet ihattak, nekünk Safeguard szappannal kell háromszor kezet mosni, aztán sterilizált pohárba öntött felforralt ásványvizet kell innunk, húsz fokosra melegítve, nehogy torokgyulladást kapjunk. Ők bármikor kimehettek játszani, szinte egész nap kint voltak, nem kellett tízpercenként felhívniuk az őseiket, hogy éppen hol járnak és mit csinálnak. Mi igazából ki sem tehetjük a lábunkat a lakásból. Ha szolfézsre megyünk, elvisz az édesanyánk kocsival, és ott vár ránk, mikor kijövünk. Ha angolra megyünk, elvisz bennünket a nagyapánk, és meg is vár, míg végzünk. Ha elfelejtenénk felírni a házi feladatot, nem mehetünk át a szomszéd házba megkérdezni, nehogy már valami bajunk legyen útközben. Skype-on fel kell hívnom a társamat, aki webkamerán keresztül mutatja meg, hogy mi is lett bejelölve leckének. Ha mégis – akár csak pár méterre – ki kell menni a lakásból, a mobiltelefonunkon folyamatosan tájékoztatnunk kell az őseket, hogy éppen hol járunk. Ha nyáron mégis kiruccanunk valahová, nem mehetünk a fűre labdázni, nehogy allergiánk legyen a légyszárú növényektől. Ebben az évszakban a napszemüveget nem vehetjük le a szemünkről, nehogy az UV-sugárzás bajt okozzon. Ha valamilyen csoda folytán kivisznek a strandra, ahol a medencék fel vannak töltve Domestos-szal, öt rétegben száz faktoros napolajat kennek ránk. Ha véletlenül elesünk és lehorzsoljuk a lábunkat, rendőri felvezetésű, szirénázó mentővel visznek a klinikára, ahol biztos ami biztos, nehogy bepereljék őket, begipszelik a lábunkat. Aztán hónapokig tartó tárgyalásokra járnak, mert szerintük nem EU-kompatibilis a játszótér, ahol a horzsolást elszenvedtük.

Ha a suliba megéhezzünk, a büfében csak N.....agrébet ehetünk, mert minden kalória ki van számolva. Ebédet csak tudományosan kiszámolt rost-, szénhidrát- és vitamintartalommal szabad megennünk. Ők Szobi szörpöt ihattak, mi csak mesterséges édesítőszerrel ízesített valamiket. Ők kimehettek az udvarra, felmászhattak a fára és onnét ehettek gyümölcsöt! Mi csak HACCP papírral, EU-s igazolvánnyal és ISO minősítési tanúsítvánnyal ellátott termelő különféle sterilizálókkal kezelt gyümölcsből ehetünk, a súlyunknak és az életkorunknak megfelelő, tudományosan meghatározott mennyiségben. Nekik nem kellett 160 tévécsatorna műsorát megjegyezniük, nem kellett többszáz gigás játékokat végigszenvedniük. Nem kellett százas nagyságrendben DVD-filmeket megnézniük. Ők még olvashattak. Nekik még nem rövidítették le az Egri csillagokat! Ők még elolvashatták a Winnetout és a Börharisnya összeset eredetiben! Nekik még volt labdájuk és focizhattak is. Mi, ha kapunk labdát, nem

vihetjük ki, nehogy baja legyen. Nekünk nem lehet barátunk, mert akkor feljönne és szerteséget csinálnánk. Nekünk mindenhez értenünk kell, mert nem szabad bevallani, ha valamit nem tudunk. Ez íratlan törvény, amit belénk neveltek. A szerelmet a negyven szexcsatornából tanuljuk, mert az a biztonságos. Már nem elég gumióvszert használni, még azt is gumikesztyűben kell felhúzni. Ők még csókolózhattak, mi már nem, mert terjed a HIV.

Mi, ha kapnánk egyet a tanártól, meg kellene késeelnünk, és feljelentenünk, mert kárt okozna a lelki világunkban. Ha kapnánk egy fülest, otthon azonnal el kellene mondanunk, hogy lelki sérülésre hivatkozva kártérítésért bepereljék a tanárunkat. Mi megtanuljuk a farkastörvényeket: mindenkit jelents fel és mindenkit használj ki! Csak ÉN vagyok és ÉN számítok! Minket megtanítottak ezen szabályok szerint élni!

Most értetlenül állunk. Ezek hiszik magukról, hogy hősök? Akkor mik vagyunk mi, így 2008 decemberében?

*„Egyszer egy zavart elme éjszakáit rááldozva
kitervelte, hogy megváltoztatja városunk
közlekedését, ami nagy káoszba torkollott.
A következő betűk érzékeltetik eme káoszt...”*

Egy külföldi naplójából
(részlet)

2007. augusztus 1. Magyarországra érkeztem Szlovákiából, a Mária Valéria hídon keresztül. A jól bevált GPS navigált egészen Svédországtól végig. Direkt megvettem a keletközép-európai, meg mindenféle bővítéseket, nehogy eltévedjek. Eddig minden rendben ment. Végre Esztergom, ez a régi patinás királyváros. Már otthon készültem rá! Megnéztem a város honlapját. Jó, jó, nem volt svéd nyelven, de ez nem okozott problémát, mert az a nagyon sok kép mindenről tájékoztatott. Már otthon eldöntöttem a látott képek alapján, mi mindent fogok megnézni. Beértem a városba, és a híd végén már láttam egy táblát, amit a képeken nem. Kibetűztem, valami FORGALMIREND-VÁLTOZÁS volt ráírva. Nem tudom, mit jelenthet, de biztos nem fontos, ha a város honlapján nincsenek róla képek. Egy furcsa épület mellett mentem el, a GPS folyamatosan mondja, hogy csak menjek előre. Valami baj van, ki van téve a zsákutcajelzés. GPS: Előre-előre! Stop, behajtani tilos tábla! GPS: Előre-előre! Finoman megütögetem, meghibásodott? – eddig olyan jól viselkedett. Megállok egy hídon. Előre nem lehet menni, jobbra zsákutca, balra oszlopok zárják az utat, a hídon tolatni nem lehet. GPS: Előre-előre! Most már határozottan nagyobbat csapok rá. Kissé körülményesen megfordulok. A kedves itteni emberek mosolyognak rám. Hogy ezek milyen vidám emberek! Megyek visszafelé, a GPS hangosan kiabál, hogy forduljak meg. Ütök, de nem hallgat el. Átmegyek egy híd alatt, a GPS elhallgat, aztán rákezdi: Előre-előre! Megyek a folyó mellett, GPS: Balra! Fordulok, GPS: Balra, aztán kis idő után megint balra! Na végre! – haladok. Valami furcsa, ezt az épületet mintha már láttam volna. Zsákutca, híd, behajtani tilos, GPS üvöltözik: Előre-előre!

2007. augusztus 19. Itt körözök a városban. A GPS összetörve. Érdekes emberek laknak erre. Nagyon segítőkészek. Megkérdezem, hogyan jutok el a szállodába? Mutogatnak, de arra nem lehet menni, mert sok-sok behajtani tilos tábla állja az utamat. Este nagy tűzijáték, rengeteg sétáló ember.

2007. szeptember 30. Mostanra nagyon sok ismerősöm van. Mosolyogva üdvözlnek, már a rendszámomon szólítanak. Van, akitől ételt, mástól italt kapok.

2007. november 20. Megszánnak. Menetközben lecserélik az elkopott gumijaimat télire. Nem adom fel. A szánakozó lakosok meleg ruhákat és hidegélmet dobnak be a kocsim kitört ablakán. Ejnye, mintha egyre idegesebb lennék, ezt az üveget is miért törtem ki?

2007. december 24. Apró kis fenyőfákat adnak be az ablakomon, érdekesen feldíszítve. Már nagyon szeretnék kitörni ebből a keringésből. Elhatározom, hogy nekimegyek egy falnak, akkor majd elviszik a kocsit megjavítani, onnan meg már csak megtalálom a hazavezető utat.

2008. január 30. A kocsí kész, elindulok. Nem merek senkit megkérdezni, merre menjek, mert ha ketten vannak, rögtön összevesznek, hogy nem is úgy kell menni, és közben valami cseresznyést, vagy valami meggyest emlegetnek.

2008. február 28. Feladom. Végrendelkezem. A naplóm begyömöszölöm egy üvegbe, hogy

majd a folyó mellett elhaladva bedobjam a vízbe. Meg kellene tanulnom magyarul. Azt már tudom, hogy „KURVA....”, mert sokszor hallottam, de nem tudom mit jelent. Általában mérgesek, amikor mondják. És ha megkérdem, miért van ez a sok behajtani tilos tábla, mérgesek lesznek és mutogatnak, no meg mondják az említettet. Hatalmas jégtáblák úsznak a folyón! Megmenekültem! Egy ragyogó ötletem támadt! A kocsimmal felhajtok egy nagy jégtáblára és elmenekülök! Itt didergek, mindennek vége. Ez az út is egyirányú, nekem annyi! Aki megtalálja a naplóm, értesítse a családomat meg a kedves esztergomiakat, hogy az egyirányú táblák áldozata lettem.

Utolsó üdvözlettel: Erik

Emlékek

Emlékszem, álltam a Széchenyi téren az OFOTÉRT kirakata előtt, az orromat az üvegre nyomva, és néztem a kirakatban levő fényképezőgépet. Egy Pajtás fényképezőgép volt. Százhatvan forint volt az ára, az elérhetetlen álmom. Egy befőttesüveg betéti díja ötven fillér, öt Stollwerck ára. Ha úgy számolom, háromszázhusz üveg árából lehet megvenni. Édesanyám nyolcszáz forintot keres, és saját magán kívül három éhes fiú száját kell etetnie. Volt a kirakatban még Flexaret gép is, hatezer-négyszáz forintért. Azt meg sem nézem igazán, mert az már tényleg az álmomban sem elérhető kategóriába tartozik, minek is megnézni. Maradt az öreg Kodak gép. Mikor került a családhoz? Nem tudom. Már kisgyerekként is egy öreg jószágoknak láttam. Hatszor kilences formátumával egy tekercs filmből nyolc képet lehetett vele csinálni. Blendeállítás nincs. Időállítás nincs. Vagy-vagy: vagy fog sikerülni a kép, vagy nem. Bezzeg a Pajtással tizenkét képet lehet készíteni egy tekercsből. Persze a Kodak-képek nagyobbak. Igen, előjönnek az első filmelőhívás élményei. Az előkészületek. Konzerves doboz, kivágva az aljából egy korong – akkora, hogy egy villanykörte foglalata beleférjen –, a végére színes átlátszó papír, befőttes gumival rögzítve. Derengő zöld fény, hogy lássunk is. Fürdőszoba. A kádra egy falap, hogy legyen hová pakolni. Műanyag dobozok. Az elsőbe a bekevert hívó, a másodikba sima csapvíz, a végén a fixíres doboz. A család kioktatva, nehogy benyissanak a fürdőszobába a művelet ideje alatt. Elsötétítés. A zöld lámpa bekapcsolva. Első tekercs, a szívdobogtató várakozás. Vak vezet világtalant. A barátom már látott filmelőhívást, bár még soha nem csinálta. Filmkicsomagolás, papírszalag letépés. Filmhívó tank? Olyanról nem is álmodtunk és különben is, abba nem látszik, hol tart a hívás. – Nem mesélem végig. Azért sikerült néha eltalálni. Már volt negatív film, csak papír képeket kellett készíteni. Barkácsolás. Doboz, benne két égővel, egy pirosra festett és egy opálégő. A doboz teteje egy tejüveg lap. Fekete kartonból különböző maszkok. Hatszor hatos, hatszor kilences. Az üvegre film, rá a maszk, arra fektetve a másolópapír. Huszonegy-huszonkettő-huszonhárom. Hívó, megjelenik a papíron a kép. Jön-jön, talán már jó lesz. Öblítés, fixír, tiszta víz. Indiántánc! Megvan az első. Hááát olyan ....., de ezt mi csináltuk, ezt én csináltam! Régen volt. Elfeledett múlt. Vegyszerszag. A fixír összekeverhetetlen illata.

Ülök a kényelmes fotelemben. Elöttem számítógép. Photoshop. Kártyaolvasó. RAW-ok. JPG-k. Trükkök. Élvezem. Csak az a fránya fixírszag, az hiányzik (no meg persze a fiatalságom).

Emlékek II.

Emlékszem, fogtam édesanyám kezét, amikor János bácsi a szomszédból megkérdezte, hová mész bikfic? Az óvodába – válaszoltam büszkén. Emlékszem, amikor már iskolába jártam János bácsi hajlott derékkal sétált és megkérdezte, hová mész bikfic? Emlékszem, amikor ifjú szakiként mentem haza a munkából, János bácsi sétaborra támaszkodva állt a kapujuk előtt és megkérdezte, hol voltál bikfic? Emlékszem, hosszú ideje nem láttam János bácsit, amikor édesanyám mondta, János bácsi eltávozott közülünk. A ház egy darabig üres volt, aztán beköltözött János bácsi unokája a férjével és egy kisgyerekekkel. Álltam kint a házunk előtt és kérdeztem a kisgyerektől, hová mész bikfic? Láttam, ahogy felnő, iskolába jár, aztán elment dolgozni. Hajlott háttal álltam a kapunk előtt, amikor jött haza a munkából. Már csak rövid időre mentem ki a lakásból, akkor is sétaborra támaszkodva. Később már csak az ablakból néztem, amikor kézen fogva sétált egy kislánnyal. Már nem megyek ki a lakásból. Napjaim jó részét ágyban töltöm, mert már nincs erőm felkelni...

Én akkor éltem, ...

Én akkor születtem, amikor nagy szükség volt a gyerekekre, hogy legyen, aki építse a szocializmust! Én Esztergomban születtem, mert ide hozott a gólya. Érdekes, már a nagyszüleimet és azok nagyszüleit is ide hozta a gólya! Jó, jó, ez nem érdem, tudom, de mindenki itt is maradt! Jó, jó, tudom ez sem érdem, de így esett! Én itt jártam ki az iskoláimat. Az élet iskoláját is itt jártam ki. Én akkor jártam iskolába, amikor az iskolának becsülete volt! Én akkor jártam iskolába, amikor versengtünk a másik iskolával, de nem akartuk megszüntetni a másikat. Én akkor jártam iskolába, amikor ha kaptunk egy fülest, nem mondtuk meg otthon, nehogy otthon is kapjunk egyet. Én akkor jártam iskolába, amikor a tanárokat tisztelni lehetett. Az én gyerekeim is itt jártak iskolába. Az unokáim is itt járnak iskolába. Itt semmi nem változik, a fiatalok iskolába járnak! Itt minden változik! Megszűnnek iskolák, alakulnak iskolák. Itt több iskola szűnik meg, mint ahány alakul. Itt minden változik. Itt olyan iskolaigazgatók dolgoznak, akiket nem tisztelnek a gyerekek. Itt olyan tanárok dolgoznak, akiket nem tisztelnek a gyerekek. Itt azt hallják a gyerekek, tiszteld a tanárod! Itt azt látják a gyerekek, hogy azt a tanárt, akit tisztelnek, kirúgják az igazgatók! Én abban az időben voltam esztergomi, amikor az embereknek be kellett fogniuk a szájukat! Én abban az időben voltam esztergomi, amikor már megengedték, hogy moroghassunk. Én abban az időben voltam esztergomi, amikor végre büntetlenül elmondhattuk a véleményünket! Én abban az időben vagyok esztergomi, amikor megüzenik, hogy kussoljak már! Én abban az időben kezdtem dolgozni, amikor nem volt munkanélküliség. Én abban az időben kezdtem dolgozni, amikor hiába volt szakmám, csak betanított segédmunkásként dolgozhattam. Én abban az időben kezdtem el dolgozni, amikor munka közben tanultam ki egy másik szakmát. Én abban az időben kezdtem dolgozni, amikor hogy valaki vezető lehessen, be kellett lépnie a pártba. Én abban az időben dolgoztam, amikor hogy valaki jól fizető munkákat kapjon, be kell lépjen egy pártba! Én abban az időben dolgozom, hogy nem kapok jól fizető munkát! Én abban az időben éltem a fiatalságomat Esztergomban, amikor még működtek az emberi kapcsolatok! Én abban az időben éltem ifjú életem Esztergomban, amikor sok baráttra tettem szert. Én abban az időben élem életemet Esztergomban, amikor még vannak barátaim. Én abban az időben voltam gyerek Esztergomban, amikor nem lehetett mindenhová bemenni, amikor a Szt. Adalbertet még Papneveldének hívták. Én abban az időben éltem a fiatal koromat, amikor nem Papneveldének hívták, hanem orosz kórháznak. Én akkor voltam fiatal Esztergomban, amikor a Béke tér a Balassa iskolát jelentette, amikor a mai Béke téren, a téglagyár helyén, orosz harckocsik állomásoztak. Én akkor voltam gyerek Esztergomban, amikor a Duna-parton egymásra lőttek az emberek '56-ban. Én akkor voltam gyerek Esztergomban, amikor ágyúval szétlőttek egy buszt a Sötétkapunál és sok ember hősi halált halt. Én akkor voltam gyerek Esztergomban, amikor sok mindenről tudtunk már, de azt is tudtuk, hogy nem szabad beszélni róla, mert... Én akkor kezdek öregember lenni még mindig Esztergomban, amikor sok mindenről tudunk, de ha nem akarunk bíróságra járni, nem beszélünk róla. Én akkor voltam lázadó ifjú „titán” Esztergomban, amikor a Hazafias Népfront jelöltjére lehetett szavazni. Én akkor vagyok öregember Esztergomban, amikor bárkire lehet szavazni. Én akkor voltam ifjú „titán” Esztergomban, amikor ha elmentem szavazni, nem történt semmi. Én akkor vagyok öregember Esztergomban, amikor ha

elmegegyek szavazni, nem történik semmi. Itt semmi nem változik! Itt minden megváltozott! Én abban az időben dolgoztam Esztergomban, amikor a kitüntetéseknek nem volt értékük, mert csak azok kapták meg, akik... Én abban az időben dolgozom Esztergomban, amikor a kitüntetéseknek még kevesebb az értékük, mert csak azok kapják meg, akik..... Én abban az időben voltam dolgozó Esztergomban, amikor sok emberről tudtuk, sok emberről sejtettük és sok emberről nem tudtuk, hogy rendőrségi besúgó volt. Én abban az időben dolgozom Esztergomban, amikor sok emberről tudjuk, hogy rendőrségi besúgó volt, sok emberről sejtjük, hogy rendőrségi besúgó volt és sok emberen döbbenünk meg, hogy rendőrségi besúgó volt? Én abban az időben születtem, amikor még édesanyám otthon hozott a világra. Én abban az időben voltam gyerek, amikor ha valami bajunk volt, elvittek az SZTK-ba és meggyógyítottak. Én abban az időben voltam gyerek Esztergomban, amikor ha valami súlyosabb bajunk volt, bevitték a kórház gyermekosztályára és meggyógyítottak. Én abban az időben éltem Esztergomban, amikor ha a gyerekeimnek valami baja volt, bevittem a kórház gyermekosztályára őket, ahol meggyógyították. Én abban az időben élek Esztergomban, ha valamelyik unokámnak valami baja van, elviszik Tatabányára, a kórház gyermekosztályára. Én abban az időben voltam ifjú „titán” amikor ha valakinek valami baja volt, bevitték a kórházba és meggyógyították. Én abban az időben élek Esztergomban, hogy nem tudhatom, ha valami bajom esne, vajon az osztály, ahol meggyógyítanának, működik-e még. Én abban az időben voltam gyerek Esztergomban, amikor a Várhegyet kisebb erdő borította. Én akkor voltam fiatal Esztergomban, amikor a vadregényes fák között csókolóztunk a Várhegyen. Én akkor voltam fiatal Esztergomban, amikor a Széchenyi téren volt a buszpályaudvar. Én akkor is fiatal voltam, amikor a Lőrincz utcán volt a buszpályaudvar. Én akkor voltam fiatal Esztergomban, amikor a Széchenyi térre jártak az emberek grasszálni. Én is a Széchenyi térre jártam grasszálni! Megnéztük a boltok kirakatát a Széchenyi téren! Leültünk a padokra, a szentháromság szobor körüli padokra, a virágok közé. Ma is kimegyek a Széchenyi térre, a kőszivattyúba! A virágok közé! Jaj bocsi, a bódék közé! Én abban az időben voltam gyerek Esztergomban, amikor a „Bibliotéka” előtti trafikban Anci néni kis lapáttal tette egy papírzacsóba az öt deka cukrot, amire kikunyeráltunk otthon pár fillért. Én abban az időben élek Esztergomban, amikor egy örült elme elhatározta, hogy „NEM LESZÜNK BÓDÉVÁROS”, és elbontatta a trafikot. Én abban az időben élek Esztergomban, amikor a várost polihisztorok vezetik! Én abban az időben élek Esztergomban, hogy lebontották a „BÓDÉKAT”. Én abban az időben élek Esztergomban, hogy bódékat építenek a Széchenyi téren. Ja! Nem is egyet! Bódéváros lettünk! Nem mennek az emberek a Széchenyi térre! Minek menjenek az emberek a Széchenyi térre? Én abban az időben élek Esztergomban, amikor nincs mit megnézni a Széchenyi téren. Én abban az időben gyerekeskedtem Esztergomban, amikor az utak szélén, a tereken fák kínáltak hűvöset a fáradt vándornak! Én abban az időben, amikor gyerek voltam Esztergomban, azt hallottam édesanyámtól, hogy „Az értelmes, előrelátó ember sok-sok fát ültet, mert a fa csak nagyon lassan nő, és az ember életében kevésszer adatik meg, hogy az elültetett fa gyümölcsét az ültetője élvezze, de mivel az öregek előrelátóak voltak, most nekünk van hol hűsölnünk. Ezért nekünk is kötelességünk az utódainkra gondolni!” Én abban az időben élek Esztergomban, amikor értelmetlen fakivágásokat látok! Én abban az időben élek Esztergomban, amikor a „vezír” elmagyarázza, hogy azok a rohadt fák betegek (DE NEM BETEGEK), különben is eltakarják az épületek homlokzatát! Én olyankor élek Esztergomban, amikor a bódéktól nem látni az épületek

homlokzatát a Széchenyi téren, amikor a szentháromság szobrát nem lehet lefotózni, mert valami biztosan betakar, amikor a Bottyán házát nem lehet tisztán látni, amikor a Bottyán szobrát eldugják, amikor egy barokk téren „Győzikés szobrok” leledzenek! Én akkor élek Esztergomban, amikor a történelmi Várunkat és a Bazilikát, Esztergom szimbólumait, egy süllyedő hajónak álcázott „élményfürdő” és a belőle kilógó műanyag bél takarja el! Én akkor élek Esztergomban, amikor millióért vesz a város, alulról-felülről beázó mélygarázsokat árterületen, a „hülyék” tiltakozása ellenére! Én akkor voltam fiatal, amikor a Fürdő szállóban esténként két-három zenekar játszott zenét a szocializmus építésébe belefáradt emberek szórakoztatására! Én akkor vagyok öregember Esztergomban, amikor a Fürdő szálló torzója megbotránkoztatja az ide látogató turistákat! Itt nem változik semmi! Itt minden megváltozott! Én akkor voltam fiatal Esztergomban, amikor ha jött egy nagy felhőszakadás, a „Mackóval” szemben egy hatalmas csatornaösszefolyó nyelte el az esővizet, és a várost egy-egy eső után a Köztisztasági Vállalat dolgozói azonnal megtisztították a sártól. Én akkor vagyok öregember Esztergomban, amikor egy-egy kiadósabb eső után tenger önti el a belvárost, és sok nap telik el, mire megtisztítják a sártól. Én akkor voltam fiatal Esztergomban, amikor a törvényeket be kellett tartani. Mindenféle törvényt! A tízparancsolatot, az úttörő tíz pontját, az egymás mellett élés szabályait, a tisztesség törvényét, a tisztelet törvényét! Ma abban a korban élek Esztergomban, hogy nekem be kell tartanom mindenféle törvényt, mert ha nem, súlyosan megbüntetnek! A város törvényalkotói és végrehajtói megszegik a törvényt, mert megtehetik, meg is teszik, és semmi bajuk nem lesz miatta! Én abban a korban voltam fiatal, amikor a kokárdaviselet bűnnek számított, és mi tenyéryi nagy kokárdával a mellünkön mentünk iskolába. Büszkék voltunk! Büszkék voltunk az esztergomiságunkra is.

Ma abban a korban élek Esztergomban, hogy nem hordok kokárdát, és csendesen elbeszélgetek az unokáimmal a hajdani időkről, hogy tudják ők is, mit is jelképezett igazából a kokárda, amíg politikával be nem szennyezték. Ma abban a korban élek Esztergomban, hogy sokat kell magyarázkodnom, amikor távoli ismerőseim megkérdezik: – Már megint mi ez a botrány Esztergomban?

Én akkor élek Esztergomban, amikor az emberek végre megelégték, hogy egy despota uralkodjon a városon, és fellázadtak! Én abban a korban élek Esztergomban, hogy megdöbbenve látjuk mi, emberek, hogy a város VOLT vezetője a lerobbant „városháza” málladozó falú irodáiban dolgozó embereket egy több tízmilliós forinton felspécizett, afrikai királyi trónteremre emlékeztető irodából irányította.

Itt nem történik semmi, itt végre történik valami! Itt végre megelégték az emberek, hogy hülyének nézzék őket! Én most, amikor még mindig Esztergomban élek, végre látom, hogy az emberek összefognak, hogy változtassanak a sorsukon.

És végül, hogy ne legyen parttalan az írásom, remélem, soha nem fogok olyan korban élni itt Esztergomban, hogy szégyenkezniem kelljen az esztergomiságom miatt!

Változatok a köszönöm szavacskára

Foglalkozásomnak köszönhetően nagyon sok emberrel kerülök kapcsolatba, és ezenközben sok apró munkát végzek, amiért nem kérek fizetséget. Jó ideje belső mosollyal figyelem a „köszönöm” szavacska használatát, és ha megengedik, ezt most megosztom Önökkel.

Kisfiú, hat-hét éves: Csodálkozó nagy szemek, álmélkodó öröm, hogy megcsinálták a játékát, anyuka figyelmeztetésére megköszöni.

Kislány, hét-nyolc éves: örömteli köszönet, hogy működik a tamagocsi, csodálkozó hitetlenséggel kérdezi az ajtó előtt édesanyjától: Nem kért pénzt a bácsi?

Hetedikes vagány srác: Kis igazítás és működik a masinája. Kezében a pénz, szeme felcsillan a hírré, hogy megmarad a zsebpénze, lelkes hangos köszönöm.

Gimnazista leány: Hitetlenkedve, zavart halk köszönöm.

Harmincas melós ruhás srác: Nem úgy van az, és pénzt tesz le – egy hangos köszönöm kíséretében.

Harminc körüli aranyifjú, vastag arany kar- és nyaklánc: Valami kiszűrődik a fogai közül, akár köszönöm is lehet, arcára kiül: „Igen, ez jár nekem!”

Negyvenes háziasszony: Tényleg semmi? Nagyon köszönöm – hangzik el kissé zavartan.

Negyven-ötven közötti hölgy: Ne vicceljen, miből él maga? Hát akkor köszönöm. – Hangján hallani, arra gondol, ez nem normális!

Hatvan körüli parasztasszony: Nem úgy van aranyoskám! A Krisztus koporsóját.... – Röstelkedő köszönöm, hogy nem tudja meghálálni a szívességet.

Hatvanöt-hetven körüli bácsika, látszik szegényen, hogy kisnyugdijas: De hát, ... akkor nagyon szépen köszönöm. – Hangjában röstelkedés, azt hiszi, azért nem kértek tőle pénzt, mert szegénynek nézték.

Közvetlenül utána, negyven körüli jogász srác: Oké, mondja a köszönöm helyett. Belső mosolyom megfakul pár percre, túl nagy volt a kontraszt.

Idős néni: Nagyon köszönöm aranyoskám! Szemén látszik, arra gondol, mennyit spórolt. Az ajtóból újra visszaszól: Még egyszer köszönöm.

Harminc körüli csinos hölgy: Ne vicceljen, rakja el a pénzt! – így nem kell megköszönni az apró szívességet.

Ötvenes férfi: Semmi? Akkor köszönöm. – De hülye vagy, hallik a hangjából (ilyenkor nem mosolygok magamban, hanem röhögök).

Hatvanas piaci kofa: Ne legyen hülye, rezsije magának is van! Hát akkor köszönöm – mondja a végén. Hallom, nem tudtam meggyőzni, hogy normális vagyok.

Nem untatom a kedves Olvasót. Ki-ki kialakíthatja a véleményét az esetekről, bár nem érdemes általánosítani, de egy-két következtetésem azért van. Érdekes, hogy a szegényebb emberek nagy többsége szégyenlős köszönömöket rebeg röstelkedve a szegénysége miatt. Vannak, akik nem fogadnak el szívességet, lerakják az általuk megfelelőnek ítélt összeget, és nem köszöngetnek semmit. – Kifizettem, minek köszöngetnék? – Végül a gyerekek: mindig élmény a rácsodálkozásuk, fénylik a romlatlanságuk.

Tiszta szívvel ajánlom, járjanak utána okfejtésemmek! Próbálják ki a szisztémámat és figyeljék meg a hatást! Derús lelket kívánok hozzá!

Órahátlap

Majdnem úgy kezdtem: „Csak ülök és mesélek” – pedig dehogy.

Első alkalommal, bevallom, bosszantott, de a korom előrehaladtával, ma már derűvel tekintek a dolgokra.

Bejött a műhelyembe egy középkorú hölgy, egy férfi karórával. A szokásos kérdésemre, hogy mi a gond az órával: „Tetszik tudni, leesett a hátlapja az órának” – volt a válasz. Semmi gond, visszahelyezem a hátlapot a helyére, és a szokott mozdulattal összenyomom. Semmi. Nem hallom a hátlap helyére kerülését kísérő szokásos halk pattanást. Erélyesebb nyomás, semmi. Ilyenkor szoktam bemondani: Ejnye, lehet hogy Zizit reggeliztem? De most nem mondtam. Több évtizedes gyakorlatom alapján gyanú fészkelte a tudatomba. Elővettem a legsúlyosabb „érvemet”, egy karos prést. Az alsó pofa egy köszörült lap, a felső pedig egy a hátlapnál kicsivel kisebb alumínium korong. Kar lehúzva, erélyes pattanás, bepattant a hátlap a helyére. Hát igen. „Leesett a helyéről”. Persze. Ilyen hátlapot lepattintani is elég. Nézem nagyítóval, hát persze. Karc karc hátán. Sokat kínlódhatott az illető, hogy kinyissa. Gyors elemcsere és jön a szembesülés: nem csukódik be a hátlap. Már csak egy lehetőség van, bevinni az óráshoz, hogy zárja össze. – De az olyan ciki. (Nem ciki.) – Most mondjam meg, hogy elemet cseréltem és nem tudom visszacsukni? – Á, dehogy! Mondd azt anya/vagy kedves feleség, hogy leesett!

Mint mondtam, első pár alkalommal még bosszantott, miért is nem mondják azt: „Legyen szíves visszatenni a hátlapot, mert mi nem boldogulunk vele.” – Akkor is megcsinálom nagyon szívesen és nem kérek érte munkadíjat. Ma mosolygok rajta és arra gondolok, ezek szerint rajtam kívül is vannak esendő emberek!

Kő

Persze leírva már a cím sem jó. Igazából köveket kellett volna írnom, illetve valójában az sem jó. Talán kövek és kristályok. Igen, ez jó. Végül is kijavíthatnám a címet, de nem teszem, mert így érzékeltethetem, hogy nem egyszerű azt leírni, ami fedi a gondolatok lényegét. Egy augusztus huszadikai ünnepség alkalmával sétálgattam a Kis-Duna parton. Az egyik árusnál megláttam egy csodálatos faopált. Nem az árát kérdeztem meg, hanem azt, eltennék-e tíz percre. Eltették. Hazarohantam pénzért. Egy pillantás alatt beleszerettem. Ez ám az eladó! – maga engedett az elsőre közölt árból, mondván „Látom nagyon jó helyre fog kerülni!” Csodás egy darab, talán ez indította el a „lejtőn”. Kezdtém az interneten tudatosan keresni a faopálokat, a megkövesedett fákat. Egy nagyon kedves barátommal is így indult az ismeretségem. Igen, ő a „köves” barátom. Tőle tanulom lassan (nagyon lassan) a kövek, kristályok nevét. Tőle tanultam meg a különböző mészkőképződményeket felismerni. Tőle tanultam meg meglátni különböző dolgokat. Valójában az már fél siker, ha az ember tudja, hogy mit nézzen, mert akkor már meg is látja, és akkor már elkezd találni is. Nekem külön gyengém a kalcitkristály. Barátom: – „Ugye tudod, hogy ez a legértéktelebber kristály? Ebből van a legtöbb!” – Hát ezt tudom, de hogy értéktelen lenne, azt tagadom. Persze ha valami szép kalcitkristályt talál, azért hazacipeli és nekem adja. Ha csak a cipelés energiáját számolom, már akkor is komoly értéket képviselnek a köveink. Nyári melegben mi sem szívesen erőlködünk, ezért barátom javaslatát, hogy menjek ki hozzájuk hajnali négy órára, és mire jön a meleg, már otthon is leszünk, megfogadtam és mentem. Odafelé egy hangulatos erdei séta volt. A helyszínen aztán csak tobzódtunk és válogattunk, hogy ugyan mit is hozunk magunkkal. A visszaút elején még kedélyesen csevegtünk, aztán egyre nehezebbek lettek a hátizsákjaink. Félút táján megbeszéltük, nem hisszük, hogy van még két ilyen hülye, akik ötven-hatvan kiló kővel a hátukon hajnalban menetelnek az erdőben, és hogy hozzánk képest a nepáli serpák csupán kezdő kiscserkészek. Egy ilyen teherhordás meglehetősen nagy mértékben emeli a cipelt kőzetek „árát”. Persze, amikor ezek a kövek díszhelyekre kerülnek (virágágyás vagy terasz szélére, asztalra és egyéb illusztris helyekre), az ismerőseim sorra kérdegetik: honnét szereztél ilyen csodákat? Azt szoktam mondani: feküdtem a szobában, álmodoztam, milyen frankó lenne, ha berepülnének ilyen kőzetek az ablakon, és már csak ki kellett nyitnom az ablakot, hogy be ne törjön az üveg. Amikor ecsetelem a megszerzés fáradságait, akkor pedig kinyilatkoztatják, hogy nem vagyunk normálisak. Egyik barátom azt állítja, hogy ha hamarabb tudja, hogy ilyen vagyok, nem engedi meg, hogy összeismerkedjem az unokájával, mert biztosan állíthatja, a kőimádatom fertőző, az unokája a polcdíszeket eltakarította, és az ő könyvespolcán is kövek díszelnek a könyvek előtt. Ha belegondolok, lehetséges, hogy igaza van, mert az én unokáim is meg vannak fertőzve. Ha olyan vendég jön hozzánk, akinek látom a szemén, hogy némelyik kőzet őt is megigézi, és ha úgy látom, nagyon sóvárog utána, esetenként elajándékozok közülük egy-egy darabot. Ilyenkor megenyhülnek a barátok, de később eskü alatt vallják, hogy nem vagyok normális ennyit fáradni a kövek miatt! (Persze én nem árulom el nekik, hogy nem fáradtság az, amit szívesen tesz az ember.). Nem sorolom fel azt a sok örömet és szépséget, amit a kövek és a különböző kristályok felfedezése, megszerzése okozott nekem, legyen az az én szívet melengető titkom.

Ezzel a firkálmányommal igazából a barátomnak fejezem ki a köszönetemet, hogy megismerttetett ezekkel a gyönyörűségekkel.

Meghaltam

Igen, meghaltam. Immáron sokadszorra. Most itt ülök a számítógép előtt és verem a billentyűket. Ilyenkor egy rövid időre bepillantatok előző életeim egy-egy mozzanatába. (Vajon melyik előző életemből ragadtak rám ilyen érthetetlen szavak, mint az „immáron”, meg a „sokadszorra”?) Össze kell állítanom majd egy „régis szavak szótárát” hogy új, ifjúkori énem kiigazodjon majd az elmúlt korok szavain. Most is éppen egy ilyen dilemma megoldásán fáradozom. „Összefogás”. „Össze kell fogni”. Emlékeimből felvillan, hogy szakállas emberek között vagyok, állatbőrbe öltözve, kezünkben bunkók, kihegyezett fa rudak, és valamilyen állatokat kergetünk, s közben azt üvölti a hordavezér, hogy össze kell fogni. Mi rohanunk, ő fent áll a dombtetőn, és az alvezéreivel beszélget. Aztán változik a kép, kocsikaravánokat látok, mintha az Etelközben rajzanánk ki. A dombtetőn a fővezér kiabálja: „Össze kell fogjunk!” A domb aljánál már a hetedik vezért választják meg, mert nincs egyezés, mindenki mást akarna vezérnek. Aztán a hosszú úton ki erre, ki arra, már olyan messze vannak egymástól, hogy nem is hallják az egymásnak ordított „Össze kell fogjunk, hogy megmaradjunk!” jelmondatot. De így volt ez az országon végighordozott véres kard idején is, merthogy „Össze kell fogjunk” – különben a tatárok... Össze kellett volna fogjunk a török ellen is, de három részre szakadt az ország. Itt mindenki mindig azt kiabálta, össze kell fogjunk, különben... És elhurcoltak, kitoloncoltak, Dunába lőttek sok embert a nagy összefogás jegyében. Össze kell fogjunk, hangzott a felhívás, és Európában náluk súgták be a legtöbb embert a Gestapónak. „Össze kell fogjunk, felépíteni az országot!” – és felépült az egypártrendszer.

És a legfrissebb, önkormányzati választás. Programismertető. Mind úgy kezdődik: ÖSSZE KELL FOGNI!! Ez most annyira sikerült, hogy a nagy összefogásban a hét polgármesterjelölt, nem tud megegyezni, hogy leüljenek és egy nyilvános programismertetőt végigcsináljanak!

Most azon dilemmázom, hogy a fészkes fenébe magyarázzam meg az ifjúkori énemnek, hogy megértse majd az „ÖSSZE KELL FOGNUNK” jelszó értelmét és jelentését?

Zsebóra

Vannak nagyon elkötelezett emberek. Például egy nagyon kedves óvónő, aki fontosnak tartja, az óvodásait elvinni különböző műhelyekbe, hogy szélesedjen a látókörük. Hozzám is bejött, hogy mikor hozhatná el hozzám a gyerekeket. Megbeszéltünk egy időpontot. Jöttek az óvodások. Sok jó ember kis helyen is elfér alapon bezsúfolódtak a műhelyembe. Beszélgetni kezdtünk, ki milyen órát ismer. Szoba került a karóra, vekkeróra, falióra; beszélünk a vízóráról, mécses órákról. Nagy boldogan hozzátettem: toronyóra. Négyéves kistrác rávágta: Big Ben. Csak kapkodtam a fejem. Én négyéves koromban még Angliáról sem hallottam, nem még a Big Benről. Ezek a gyerekek a tévén és az interneten nőnek fel, hihetetlenül sokat tudnak. Aztán eszembe jutott, hogy a zsebóráról nem beszélünk. Kivettem a vitrinből egy dupla fedeles zsebórát, és megmutattam nekik, hogyan nyílik. Én voltam a „király”. Le voltak nyűgözve. Mindenki kézbe vette és megtanulta hogyan kell kinyitni. Mivel készültem, mindenki kapott egy szétszedésre ítélt régi vekkerórát és megbeszéltük, hogy órákat fognak rajzolni, és a legszebb rajz jutalma egy karóra lesz. A mai napig őrzöm e rajzokat. Ki egy karórát rajzolt, ki faliórát – sok-sok óraszám lappal lettem gazdagabb. Beérkeztek a rajzok. Mind szép volt, így a sokszoros holtverseny úgy oldódott meg, hogy mindegyikük kapott órát. Az egyik rajz különös volt a sötét színeivel, így a készítőjének neve rögződött az amúgy lyukas fejembe. Márknak hívták a fiút. Pár nappal később bejött az óvó néni és elmesélte, hogy napokig nem lehetett még az udvarra sem kiküldeni a gyerekeket, mert mindnyájan az órákat szerelték. Elújságolta, húzzam ki magamat, mert a Márk a műhelylátogatás után kijelentette: „Óvó néni, lehet, hogy mégsem biológus leszek, hanem órás!”. Tudnia kell, hogy Márk óvodába járásának kezdetétől fogva a „biológus leszek” elhatározással bírt – nyomatékosította az óvónő.

Elmúlt tizenegy év. Bejött egy hölgy, aki a fia a tizenhatodik születésnapjára szánt ajándékkul zsebórát kért. – A fiamnak régi álma a zsebóra! – még óvodás korától. Szörnyű gyanú kezdett ébredni bennem. Hogy hívják a fiút? – kérdeztem. Márk – jött a válasz. Benyúltam a vitrinbe, kivettem a dossziét, melyben az óvodás rajzokat őrzöm. Mindegyiknek a hátára rá vagyon írva készítőjének a neve. Nem kellett megfordítanom, emlékeztem a rajzra. Kivettem és mutattam az anyukának. Elhűlve kérdezte: Nehogy azt mondja, hogy emlékszik rá? – De igen. – Elővettem a legszebb dupla fedeles zsebórát a készletemből, meg egy különleges filc szütyőt és egy szép díszcsomagolást csináltam. – Ezt én küldöm Márknak! Ha az óvodás látogatásnak ilyen mély hatása maradt, azt az ember becsülje meg!

Számomra ez nagyobb ajándék volt, mint Márknak a zsebóra.

Stipi-stopi

Gyerekkoromban kedvenc foglalatosságunk volt, hogy odaálltunk egy kirakat elé és stipi-stopit játszottunk a benne lévő árukra. Lestipi-stopiztuk az utcán a bicikliket és sok minden mást. Gyermeki játék volt elképzelni azokat a dolgokat a sajátunkként. Aztán tudatosan, makacsul dolgoztam azon, hogy egy-egy kitűzött célt elérve megszerezzek valamit.

Fiatal voltam. Fiatalon még kiforratlan a „fontos” dolgok listája. Pontosabban ez a lista fiatalon még hosszú, aztán a kor előrehaladtával változik és rövidül. Számomra emlékezetes Hofi-vicc volt, midőn egyik előadásában – csak úgy balkézről – megkérdezte: „Aranyoskám, tudod mikor lesz új cipő a gyereked lábán? (röhögés a nézőtérrel) Majd ha a tanácselnök fiarálép a lábára!” Nagyon sokszor eszembe jut ez a bemondás. Számomra sokkal több volt egy jó poénnál. Ahogy öregszem, úgy leszek a távoli múlt eseteivel egyre megértőbb. Már rég saját háztartást vezettünk, amikor édesanyám adott tíz forintot, hogy hozzak egy kiló kristálycukrot. Mama! – mondtam – a kristálycukor huszonegy forint! – Akkor csak fél kilót hozzá! – mondta elgondolkodva. Persze egy kilót vittem, de csak most, öregségemben gondolkodtam el azon, milyen könnyen lemondott a cukor feléről. Lehet, hogy fiatal korában ő sem mondott le ilyen könnyen dolgokról.

A minap bementem a zöldségesbe és elkezdtem a citromot betenni a zacskóba, mikor is ránéztem az árára. Ezerszázötven forint kilója. Sürgősen visszaraktam az egészet, két darab kivételével. Csak úgy automatikusan. Igazából nagyon könnyen lemondtam róla. Édesanyámtól tanultam meg, hogy „Nincs az a sok, amit nem lehetne elkölteni, és nincs az a kevés, amit ne lehetne beosztani.”

Régebben évente megengedhettük magunknak, hogy a család elmenjen egy vendéglőbe. Ma már nem, de ezt valahogy nem keserűséggel élem meg. Olyan más lesz minden. Öregkori bölcsesség? Nem gondolom. Csak változik a „fontos” dolgok listája. Olyan ez, mint amikor nap mint nap elmegy az ember egy úton, aztán valamiért nem jár többet arra, és akkor éli meg az út szépségeit, de már nem fontos, hogy újra végigmenjen rajta, az emlékeiből is jól megél. A kor előrehaladtával lassan beszűkülnek a lehetőségek, cserébe egyre nagyobb a belső mosoly.

Eszembe jut, amikor édesanyámék elosztották az örökségüket. Egy bizonyos dolgot ő kapott meg, másnap odajött a húga, hogy az a dolog, neki kellene. Édesanyám azt mondta neki, legyen a tiéd. A következő napon, ismét eljött a húga, hogy mégsem kell neki, legyen úgy, ahogy eredetileg volt. Édesanyám – mosollyal a szája szélén – mondta neki, legyen. Ezt még kétszer eljátszotta a húga. Édesanyám mindkét esetben ráhagyta. Bevallom, én már pipa voltam, de Édesanyám egyre nagyobb mosollyal az arcán rendezte le a dolgot. Csak most, öregeen értettem meg őt. Jóval idősebb volt a húgánál. Neki más volt az értékrendje. Neki más volt fontos. Elnézve a mai „világot”, a törtetést, a pénz utáni hajszát, egyre nagyobb a belső mosolyom. Már könnyen lemondok bármiről. A dolgok valahogy egyre inkább elveszítik a fontosságukat. Ma a „mindent megszerezni bármi áron” helyett a „megcsodálni egy-egy dolog szépségét” számomra sokkal fontosabbá vált. Talán erre jók a nagyszülők: hogy a szülők helyett – akik a család gyarapodásáért gürcölnek – megmutassák egyes dolgok szépségeit az

unokáknak. Elmegyek sétálni a két kislány unokámmal. Már nagyok ahhoz, hogy fogják a kezemet. Előrefutnak, megállnak a kirakatok előtt és azt játsszák, hogy stípi-stopi, enyém az a

...

Irka-firka, grafika és emléképek:

molnár lászló

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV

NEMKÖNYV